

ΘΕΟΣΟΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΥΠΕΡΑΙΣΘΗΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ
ΚΟΣΜΟΥ & ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Rudolf Steiner

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΤΡΑ

**Τίτλος: Θεοσοφία: Εισαγωγή στην υπεραισθητή γνώση του
κόσμου και το πεπρωμένο του ανθρώπου.**

Μετάφραση: Γεράσιμος Ε. Κατραμάδος
Επιμέλεια - Διορθώσεις: Άρτεμις Φ. Χανιώτη
Επιμέλεια έκδοσης: Βάλλυ Καλοζούμη

Εξώφυλλο: Γεράσιμος Ε. Κατραμάδος

ISBN: 978-618-5735-14-2

Εκδόσεις ETRA©2024
Ευεργετών 7, Π. Φάληρο, 17563
Τ. 210 9811753
www.etra.gr

Κανένα μέρος του παρόντος βιβλίου δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί με οποιαδήποτε μηχανική, φωτογραφική ή ηλεκτρονική διαδικασία ή με τη μορφή φωνογραφικής εγγραφής, ούτε να αποθηκευτεί σε σύστημα ανάκτησης, να μεταδοθεί ή να αντιγραφεί με οποιονδήποτε άλλο τρόπο για δημόσια ή ιδιωτική χρήση (εκτός από τη "θεμιτή χρήση" ως σύντομων αποσπασμάτων που ενσωματώνονται σε άρθρα και κριτικές) χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωση για τον τίτλο	9
Από τους προλόγους της 1 ^{ης} , 2 ^{ης} & 3 ^{ης} έκδοσης	11
Πρόλογος στην αναθεωρημένη αγγλική έκδοση	17
Εισαγωγή	21
Κεφάλαιο I. Η ουσιαστική φύση του ανθρώπου	29
Η σωματική φύση του ανθρώπου	34
Η ψυχική φύση του ανθρώπου	37
Η πνευματική φύση του ανθρώπου	38
Σώμα, ψυχή και πνεύμα	40
Κεφάλαιο II. Επανενσωμάτωση του Πνεύματος και πεπρωμένο	75
Κεφάλαιο III. Οι τρεις κόσμοι	111
Ο κόσμος της ψυχής	111
Η ψυχή στον ψυχικό κόσμο μετά το θάνατο	131
Ο Πνευματικός κόσμος	148
Το Πνεύμα μετά το θάνατο στη Χώρα του Πνεύματος	160
Ο Φυσικός Κόσμος και η σύνδεσή του με την Ψυχή και το κόσμο του Πνεύματος	181
Μορφές σκέψης και η Ανθρώπινη Αύρα	196
Κεφάλαιο IV. Η ατραπός της Γνώσεως	213
Παραρτήματα	243
Βιογραφικό του Rudolf Steiner	260

Το έργο του Ανθρωποσοφικού Κινήματος ουσιαστικά είναι να μας γνωστοποιήσει κόσμους που μας περιβάλλουν κάθε στιγμή. Κόσμους στους οποίους ζούμε, αλλά για τους οποίους δε γνωρίζουμε τίποτα υπό κανονικές συνθήκες. Η Ανθρωποσοφία δε θέλει να μας γνωστοποιήσει κόσμους οι οποίοι είναι μακριά μας, δηλαδή κόσμους που μας είναι απρόσιτοι. Θέλει να μας φέρει πιο κοντά με τους κόσμους εκείνους που μας επηρεάζουν και μας περιβάλλουν. Ωστόσο, αυτοί οι κόσμοι είναι άγνωστοι για μας επειδή δε διαθέτουμε τα όργανα εκείνα που θα μας επιτρέψουν να τους παρατηρήσουμε.

Προς το παρόν, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να ενημερώσουμε για τους κόσμους αυτούς τους ανθρώπους. Μπορούμε μόνο να επισημάνουμε και να ενθαρρύνουμε τους ανθρώπους να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που θα “ξεκλειδώσουν” τα όργανα εκείνα που θα τους επιτρέψουν να αντιληφθούν αυτούς τους υψηλότερους κόσμους.

~ *Rudolf Steiner: GA 88*

Βερολίνο, 28 Οκτωβρίου 1903

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ

Με την πρώτη ματιά ο τίτλος αυτού του βιβλίου μπορεί να είναι κάπως παραπλανητικός για τον Έλληνα αναγνώστη. Μπορεί να του δημιουργεί συνειρμούς με την Άγγλο-ινδική Θεοσοφία και τη Θεοσοφική Εταιρεία που ίδρυσε η Ε.Π. Μπλαβάτσκυ.

Ο Rudolf Steiner, ωστόσο, χρησιμοποιεί τον όρο ανεξάρτητα, με διαφορετική και πολύ ευρύτερη σημασία. Σε προηγούμενους αιώνες, ιδιαίτερα στην Κεντρική Ευρώπη, η “Θεοσοφία” ήταν αναγνωρισμένος τομέας της Φιλοσοφίας, ακόμη και της Θεολογίας. Ο Jacob Boehme¹ ήταν γνωστός ως ο “μεγάλος θεόσοφος”. Στα αγγλικά ο όρος ανάγεται στον 17^ο αιώνα.

Τελικά μας οδηγεί πίσω στον Παύλο που λέει (Α΄ Προς Κορινθίους 2:6-7): *“Μιλάμε δε για σοφία ανάμεσα σε εκείνους που είναι ώριμοι, αλλά όχι για τη σοφία αυτού του συστήματος πραγμάτων ούτε για τη σοφία των*

1. Ο Γιάκομπ Μπέμε ήταν Γερμανός φιλόσοφος, χριστιανός μυστικιστής και θεολόγος. Θεωρείται αυθεντικός διανοητής στα πλαίσια της λουθηρανικής παράδοσης. Το πρώτο βιβλίο του, γνωστό ως *Auroga*, προκάλεσε σκάνδαλο σε σημείο που οδήγησε στη φυλάκισή του. Αποφυλάκιστηκε υπό τον όρο ότι δε θα έγραφε ποτέ ξανά. Από σύγχρονους ερευνητές υποστηρίζεται ότι ο λόγος του Μπέμε αντιπροσωπεύει την επιστροφή της γνωστικής σκέψης στη νεωτερικότητα. Δεδομένου ότι ο Μπέμε επιχείρησε να συνδυάσει τις πανθειστικές δοξασίες με την ιδέα της διαρχίας, αφενός αντιμετωπίστηκε ως Γνωστικός, αφετέρου επιχείρησε να ταυτίσει τον θεό με τη φύση, θεωρώντας ότι στη θεία σφαίρα υπάρχουν αντιθετικές δυνάμεις, οι οποίες συμμετέχουν στη σύνθεση του θείου.

αρχόντων αυτού του συστήματος πραγμάτων, οι οποίοι θα εκμηδενιστούν. Μιλάμε για τη σοφία του Θεού (ελληνικά “Θεοσοφία”) όσον αφορά ένα ιερό μυστικό, την κρυμμένη σοφία, την οποία προόρισε ο Θεός πριν από τα συστήματα πραγμάτων για τη δόξα μας”.

Στο παρόν βιβλίο ο Rudolf Steiner έχει περιγράψει ορισμένα θεμελιώδη γεγονότα αυτής της “κρυφής σοφίας” που αφορούν τον Άνθρωπο και το Σύμπαν, βασιζόμενος σε ανεξάρτητη έρευνα. Θεώρησε σωστό να χρησιμοποιηθεί για το σκοπό αυτό ο αρχαίος, πατροπαράδοτος όρος “Θεοσοφία” και να αποκατασταθεί η λέξη στην αρχική και οικουμενική της σημασία.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΟΛΟΓΟΥΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ,
ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Σκοπός αυτού του βιβλίου είναι να περιγράψει ορισμένες από τις περιοχές του υπεραισθητού κόσμου. Ο αναγνώστης που είναι πρόθυμος να παραδεχτεί μόνο την ύπαρξη του αισθητού κόσμου θα θεωρήσει την περιγραφή αυτή απλώς ως μια εξωπραγματική παραγωγή φαντασίας. Όποιος όμως αναζητά μονοπάτια που οδηγούν πέρα από αυτόν τον κόσμο των αισθήσεων, σύντομα θα μάθει να κατανοεί ότι η ανθρώπινη ζωή αποκτά αξία και σημασία μόνο μέσα από τη γνώση ενός άλλου κόσμου. Δεν θα αποξενωθεί, όπως πολλοί φοβούνται, από τον “πραγματικό” κόσμο μέσω αυτής της νέας δύναμης της όρασης, διότι μόνο μέσω αυτής μαθαίνει να στέκεται με ασφάλεια και σταθερότητα σε αυτή τη ζωή και μαθαίνει να γνωρίζει τις αιτίες της ζωής. Χωρίς αυτή τη δύναμη της όρασης ψηλαφεί σαν τυφλός μέσα στα αποτελέσματά τους. Μόνο μέσω της κατανόησης του υπεραισθητού αποκτά νόημα το αισθητό “πραγματικό”. Επομένως, ο άνθρωπος γίνεται περισσότερο και όχι λιγότερο κατάλληλος για τη ζωή μέσω αυτής της κατανόησης. Μόνο αυτός που κατανοεί τη ζωή μπορεί να γίνει ένας πραγματικά πρακτικός άνθρωπος.

Ο συγγραφέας αυτού του βιβλίου δεν περιγράφει τίποτε για το οποίο δεν μπορεί να μαρτυρήσει από την εμπειρία του, το είδος της εμπειρίας που ανήκει σε αυτές τις περιοχές. Τίποτα δεν θα περιγραφεί εδώ που δεν έχει βιωθεί προσωπικά με αυτή την έννοια.

Το βιβλίο αυτό δεν μπορεί να διαβαστεί με τον τρόπο που συνηθίζεται σήμερα. Από ορισμένες απόψεις, ο αναγνώστης θα πρέπει να μελετήσει κάθε σελίδα, ακόμη και πολλές προτάσεις. Αυτό επιδιώκεται σκόπιμα, διότι μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορεί το βιβλίο να γίνει για τον αναγνώστη αυτό που θα έπρεπε να είναι. Αυτός που απλώς το διαβάσει μέχρι τέλους θα είναι σαν να μην το έχει διαβάσει καθόλου. Οι αλήθειες του πρέπει να βιωθούν. Μόνο υπό αυτή την έννοια η πνευματική επιστήμη έχει αξία.

Το βιβλίο δεν μπορεί να κριθεί από τη σκοπιά της επιστήμης αν η άποψη που υιοθετείται για τη διαμόρφωση μιας τέτοιας κρίσης δεν προκύπτει από το ίδιο το βιβλίο. Αν ο κριτικός υιοθετήσει αυτή την άποψη, θα διαπιστώσει σίγουρα ότι η παρουσίαση των γεγονότων που παρατίθενται στο βιβλίο αυτό, δεν έρχεται σε καμία περίπτωση σε αντίθεση με τις πραγματικά επιστημονικές μεθόδους. Ο συγγραφέας είναι ικανοποιημένος που φρόντισε να μην έρθει (ούτε με μια λέξη) σε σύγκρουση με τη δική του επιστημονική ευσυνειδησία.

Εκείνοι που αισθάνονται ότι έλκονται περισσότερο από μια άλλη μέθοδο αναζήτησης των αληθειών που εκτίθενται εδώ, θα βρουν μια τέτοια μέθοδο στο βιβλίο μου “Φιλοσοφία της Ελευθερίας”². Οι γραμμές σκέψης που ακολουθούνται σε αυτά τα δύο βιβλία, αν και διαφορετικές, οδηγούν στον ίδιο στόχο. Για την κατανόηση του ενός, το άλλο δεν είναι σε καμία περίπτωση απαραίτητο, αν και αναμφίβολα σε

2. R. Steiner: Η φιλοσοφία της Ελευθερίας, εκδόσεις Etra.

ορισμένα άτομα θα φανεί χρήσιμο. Όσοι αναζητούν “απόλυτες” αλήθειες σε αυτό το βιβλίο, ίσως το αφήσουν στην άκρη ανικανοποίητοι. Η πρωταρχική πρόθεση του συγγραφέα ήταν να παρουσιάσει τις θεμελιώδεις αλήθειες που διέπουν ολόκληρο τον τομέα της πνευματικής επιστήμης. Βρίσκεται στην ίδια τη φύση του ανθρώπου να αναρωτιέται αμέσως για την αρχή και το τέλος του κόσμου, τον σκοπό της ύπαρξης και της φύσης και την ύπαρξη του Θεού. Όποιος, ωστόσο, αναζητά όχι απλές φράσεις και διανοητικές έννοιες, αλλά μια πραγματική κατανόηση της ζωής, γνωρίζει ότι σε ένα έργο που ασχολείται με τα στοιχεία της πνευματικής γνώσης δεν μπορούν να ειπωθούν πράγματα που ανήκουν στα ανώτερα στάδια της σοφίας. Πράγματι, μόνο μέσα από την κατανόηση αυτών των στοιχείων γίνεται σαφές πως πρέπει να τίθενται υψηλότερα ερωτήματα. Σε ένα άλλο έργο που αποτελεί συνέχεια του παρόντος, δηλαδή στο βιβλίο του συγγραφέα “Εσωτερική Επιστήμη”³, θα βρείτε περισσότερες λεπτομέρειες για το θέμα που πραγματεύεται εδώ.

Στον πρόλογο της δεύτερης έκδοσης του βιβλίου αυτού προστέθηκαν οι ακόλουθες συμπληρωματικές παρατηρήσεις: Οποιοσδήποτε δίνει σήμερα μια περιγραφή υπεραισθητών γεγονότων οφείλει να είναι αρκετά σαφής σε δύο σημεία. Το πρώτο είναι ότι η καλλιέργεια της

3. R. Steiner: Εσωτερική Επιστήμη, εκδόσεις Etra.

υπεραισθητής γνώσης είναι μια αναγκαιότητα για την εποχή μας. Το άλλο είναι ότι η πνευματική και ψυχική ζωή της εποχής μας είναι γεμάτη από ιδέες και συναισθήματα που κάνουν μια περιγραφή όπως αυτή, να φαίνεται σε πολλούς ως ένα απόλυτο χάος φανταστικών εννοιών. Η γνώση του υπεραισθητού είναι σήμερα μια αναγκαιότητα, διότι όλα όσα μπορεί να μάθει ο άνθρωπος με τις τρέχουσες μεθόδους για τον κόσμο και τη ζωή, του προκαλούν πολυάριθμα ερωτήματα. Αυτά μπορούν να απαντηθούν μόνο μέσω των υπεραισθητών αληθειών. Δεν πρέπει να εξαπατούμε τους εαυτούς μας όσον αφορά το γεγονός ότι η διδασκαλία σχετικά με τις θεμελιώδεις αλήθειες της ύπαρξης που δίνεται μέσα στα σημερινά διανοητικά και πνευματικά ρεύματα, είναι για τη βαθιά αισθανόμενη ψυχή μια πηγή, όχι απαντήσεων, αλλά ερωτημάτων σχετικά με τα μεγάλα προβλήματα του σύμπαντος και της ζωής. Μερικοί άνθρωποι μπορεί να επιμένουν για ένα διάστημα σταθερά στην άποψη ότι μπορούν να βρουν μια λύση των προβλημάτων της ύπαρξης μέσα από συμπεράσματα από αυστηρά επιστημονικά γεγονότα και μέσα από τα συμπεράσματα αυτού ή εκείνου του στοχαστή. Αλλά όταν η ψυχή κατεβαίνει σε εκείνα τα βάθη στα οποία πρέπει να κατέβει, αν θέλει να κατανοήσει τον εαυτό της, αυτό που αρχικά φαινόταν να είναι μια απάντηση, εμφανίζεται μόνο ως το κίνητρο για το πραγματικό ερώτημα. Μια απάντηση σε αυτό το ερώτημα δεν πρέπει απλώς να ικανοποιεί την ανθρώπινη περιέργεια. Από αυτήν εξαρτάται η εσωτερική ηρεμία και η πληρότητα της ζωής της ψυχής. Η επίτευξη

μιας τέτοιας απάντησης δεν ικανοποιεί απλώς τη δίψα για γνώση. Κάνει τον άνθρωπο ικανό για πρακτική εργασία και τον καθιστά κατάλληλο για τα καθήκοντα της ζωής, ενώ η έλλειψη απάντησης σε αυτά τα ερωτήματα διαταράσσει την ψυχή του και τελικά και το σώμα του. Στην πραγματικότητα, η γνώση του υπεραισθητού δεν είναι απλώς κάτι που ανταποκρίνεται σε μια θεωρητική απαίτηση. Παρέχει μια μέθοδο για την άσκηση μιας πραγματικά πρακτικής ζωής. Ακριβώς λόγω της φύσης της σημερινής διανοητικής μας ζωής, είναι απαραίτητη η μελέτη στον τομέα της πνευματικής γνώσης.

Από την άλλη πλευρά, είναι προφανές το γεγονός ότι πολλοί σήμερα απορρίπτουν με τον πιο έντονο τρόπο αυτό που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Μερικοί άνθρωποι επηρεάζονται τόσο πολύ από τις θεωρίες που έχουν δομηθεί με βάση την ακριβή επιστημονική εμπειρία, ώστε δεν μπορούν να κάνουν τίποτε άλλο από το να θεωρούν το περιεχόμενο ενός βιβλίου όπως αυτό, ως έναν απέραντο παραλογισμό. Ο εκφραστής των υπεραισθητών αληθειών είναι σε θέση να δει ένα τέτοιο γεγονός εντελώς απαλλαγμένο από οποιοδήποτε ψευδαισθήσεις. Οι άνθρωποι σίγουρα θα είναι επιρρεπείς στο να απαιτήσουν από αυτόν να δώσει αδιάσειστες αποδείξεις για όσα αναφέρει, αλλά δεν αντιλαμβάνονται ότι με τον τρόπο αυτό πέφτουν θύματα μιας παρανόησης. Απαιτούν, έστω και ασυνείδητα, όχι τις αποδείξεις που βρίσκονται μέσα στα ίδια τα πράγματα, αλλά εκείνες που οι ίδιοι προσωπικά είναι πρόθυμοι να αναγνωρίσουν ή είναι σε θέση να

αναγνωρίσουν. Ο συγγραφέας αυτού του βιβλίου είναι βέβαιος ότι οποιοσδήποτε, παίρνοντας θέση με βάση την επιστήμη της σημερινής εποχής, θα διαπιστώσει ότι δεν περιέχει τίποτα που να μην μπορεί να αποδεχτεί. Γνωρίζει ότι όλες οι απαιτήσεις της σύγχρονης επιστήμης μπορούν να ικανοποιηθούν, και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η μέθοδος που υιοθετείται εδώ για την παρουσίαση των γεγονότων του υπεραισθητού κόσμου παρέχει τη δική της δικαίωση. Στην πραγματικότητα, ο τρόπος με τον οποίο η αληθινή σύγχρονη επιστήμη προσεγγίζει και αντιμετωπίζει ένα θέμα, είναι ακριβώς αυτός που βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με αυτή την παρουσίαση. Όποιος σκέφτεται έτσι, θα αισθανθεί να συγκινείται από πολλές συζητήσεις με τρόπο που περιγράφεται από τη βαθιά αληθινή ρήση του Γκαίτε: *“Μια ψευδής διδασκαλία δεν προσφέρει κανένα άνοιγμα για αντίκρουση, επειδή στηρίζεται στην πεποίθηση ότι το ψευδές είναι αληθινό”*. Η επιχειρηματολογία είναι άκαρπη για εκείνους που επιτρέπουν να τους βαρύνουν μόνο τέτοιες αποδείξεις που ταιριάζουν με τον δικό τους τρόπο σκέψης. Όσοι γνωρίζουν την αληθινή φύση αυτού που ονομάζεται “απόδειξη” ενός θέματος, βλέπουν καθαρά ότι η ανθρώπινη ψυχή βρίσκει την αλήθεια με άλλα μέσα και όχι με επιχειρήματα. Με αυτές τις σκέψεις κατά νου ο συγγραφέας προσφέρει το βιβλίο αυτό προς δημοσίευση.
